Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник
наукових праць

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Совтис Наталія Миколаївна − доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Заступник головного редактора:
Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Михальчук Наталія Олександрівна − доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет.

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

С.68 -75.
4. Погребная Н.А. Антонимический концепт «друг - враг» и «friend - enemy» / Н.А.Погребная//Инновации в образовании. - 2005. - №4. - С.67 - 75.
5. Ренц Т. Г. Коммуникативный подход к анализу любовного дискурса / Т. Г. Ренц // Язык и межкультурная коммуникация. - Астрахань, 2007. — С. 284-286.
6. Тепкеева В.В. Репрезентация концепта любви в английских пословицах /
В.Тепкеева. - Санкт-Петербург, 2006, - С. 305-311.
7. Lakoff G. Metaphors We Live By / Lakoff G., Johnson M. - Chicago : University of Chicago Press, 1980. - 242 p.
8. American Heritage Dictionary of the English Language [Електронний ресурс] / J.Pickett; Ex. ed. S. Kleinedler. - NY.: Houghton Mifflin Harcourt, 2011. - Режим доступу: http://americanheritage.yourdictionary.com/
9. Cambridge dictionary [Електронний ресурс] / Cambridge University Press, 2017. Режим доступу: http://dictionary.cambridge.org/
10. Delirium [Електронний ресурс] /L.OHver//Harper Collins. - 2011. - Режим доступу : http://fullbooks.net/delirium/page-l-148254.html
11. Macmillan Dictionary and Thesaurus: Free English Dictionary Online [Електронний ресурс] / Macmillan Publishers, 2009. Режим доступу: http://www.macmillandictionary.com/
12. Oxford Dictionaries Online [Електронний ресурс] / Oxford University Press, 2017. Режим доступу: https://en.oxforddictionaries.com/

The article considers the concept of "love" as a complex and multidimensional phenomenon of mental, emotional life of a person with a high axiological status in many humanitarian and non-humanitarian disciplines: philosophy, religious studies, ethics, aesthetics, literary criticism, art criticism, psychology, anthropology, sociology, political science, and many others in modern English. In this study, some aspects of the study of the concept of "love" have been reflected: the analysis of conceptual love metaphors, which are the basis of typical metaphorical expressions on the material of the English language.

***Key words**: concept, language, love, linguistics.*

УДК 821-14.09 **Л.В. МОРОЗ**

ДО ПИТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ РОЛЬОВОЇ ЛІРИКИ

У статті розглядаються питання рольової лірики та її художньої об'єктивації.
***Ключові слова:** література, лірика, рольова лірика, художня література, автор.*

Постановка проблеми. Рольова лірика це лірична розповідь від першої особи, яка сприймається читачем як нетотожня автору. Рольовий характер ліричного «я» може виявлятися завдяки позатекстовим факторам, а може бути закладений в тексті як його іманентна властивість. Однак в будь-якому випадку у рольовій ліриці «я» поета відступає. Відкривається поезія іншого. Суб'єкт оповіді у рольовій ліриці - звичайно умовний персонаж, характерний для даної епохи або жанрової традиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З другої половини XX ст. особливу увагу дослідників привертає проблема суб'єктної організації лірики і, відповідно, форм її художньої типологізації (праці В. Виноградова, М. Бахтіна, Б. Кормана, С. Бройтмана, М. Ткачука, І.Шацького, В. Назарця та ін.). Актуальності ця проблема набула у зв'язку як із загальним ускладненням в поезії XIX і особливо XX ст. форм вираження авторської свідомості, так і з утвердженням у її масиві так званої рольової лірики, протиставленої ліриці автопсихологічній (літературознавчі розвідки А. Боровської, І. Васильєва, І. Каргашина, С. Артьоміної, О. Гаркаві, В. Скобєлєва, Л. Гінзбург та ін.).

Метою нашого дослідження є характеристика концептуально-змістовних засобів художньої об'єктивації рольової лірики та прийомів їх стилістичного оформлення.

Основним засобом концептуально-змістовної художньої об'єктивації рольової лірики виступає декларований у поетичному творі статус суб'єкта мовлення, з тих або тих причин несумісний із біографічною іпостасою авторського «я». Найбільш типовими засобами концептуально-змістовної об'єктивації рольової лірики є репрезентована у поетичному творі:

Соціально-психологічна несумісність автора і суб'єкта мовлення (як декларація беззаперечної нетотожності соціального статусу або світоглядної позиції та психологічних рис автора і його персонажа): О. Маковей «Сон вдівця», І. Манжура «Босяцька пісня», С. Руданський «П'яниця», М. Чернявський «Гультяй», Бабай (Р. Нижанківський) «Замкнене коло раба сентиментального», Б. Бойчук «Фото з летовища», Ж. Васильківська «Пісня бездомних», Д. Лазуткін «Полудневі марення пана Очковського на околиці міста Прилуки» та ін.

Культурно-історична несумісність автора і суб'єкта мовлення (як свідчення очевидної неможливості ототожнення автора і його персонажа за ознакою їхньої біографічної несумісності в історичному часі та культурологічних, естетичних або морально-етичних пріоритетів): Леся Українка «Остання пісня Марії Стюарт», П. Карманський «Футуристи», О. Ольжич «Вікінг», М. Рильський «Шекспір», М. Зеров «Сон

Святослава», Яр Славутич «Заповіт Мазепи», І. Пугач «Мовить Леся Українка», В. Стус «Останній лист Довженка» та ін.

Гендерна несумісність автора і суб'єкта мовлення (як сигнал належності автора і його персонажа до протилежної статі): Б. Грінченко «І молилася я, й сподівалася я…», Б. Лепкий «Останній лист Катрусі», М. Загірня «Я для свого краю працював, а тепер…», Леся Українка «Пан Народовець», А. Малишко «Як я любила тебе, Іване…», Д. Луценко «Зажурилася я…» та ін.

Прийомами стилістичного оформлення засобів художньої об'єктивації рольової лірики слід вважати мовленнєву манеру або мовленнєвий стиль суб'єкта мовлення поетичного твору, який більш або менш різко контрастує із літературною нормою мови і, відповідно, стилем, притаманним власне авторському «я».

Прикладом рольового персонажа із специфічною мовленнєвою манерою є суб'єкт поетичного мовлення твору В. Самійленка «Возсоєдинєнний галичанин». Іронічне ставлення автора до специфічної мовленнєвої манери персонажа підкреслено вже у заголовку твору, а у самому тексті найбільш провокативні мовленнєві та світоглядні «ляпи» виділені автором розрядкою:

Поважний зборе! хочу я
Вам розказать душі для втіхи,
Які Галичина моя
Зробила в р у с с ь к о с т і успіхи.
/.../
Наш Галич прагне вже давно
До м а т і н к и прийти в обійми.
Він зна, що захід – то багно,
І він освіту східну прийме.
/.../
У нас ще мова рідна є,
Але я вияснив докладно
Переконання те своє,
Що в їй двох слів не скажеш складно,
Що т о є с т ь м о в а п а с т у х і в
А не суспільності всієї... [1, с. 123–124].

Іншим прийомом стилістичної об'єктивації рольового статусу суб'єкта поетичного мовлення є прихована («розлапкована») цитата, яку автор вкладає у монолог свого персонажа і яка безпомилково його ідентифікує. До поезії Л. Талалая «Вербою у світ проросте» додано епіграф з відомого вислову Г. Сковороди «Мір ловил меня, но не поймал» [2, с. 206], який, втім, не може бути сприйнятий як сигнал чіткої ідентифікації суб'єкта поетичного мовлення (зрозуміло, що епіграф може бути додано не лише до рольового, а й до автопсихологічного тексту). Об'єктивація суб'єкта поетичного мовлення як рольового персонажа відбувається у самому тексті твору включенням у його монолог цитати із вислову Г. Сковороди, наведеної й у епіграфі до твору:

Не себе рятував я, а Слово,
І не тіло, а душу беріг...
От і все. Закінчилися лови.
Світ ловив, а спіймати не зміг.
Утечу і від плоті земної,
І дорогу зима замете.
Покладіть лише костур зі мною –
Він вербою у світ проросте [2, с. 206].

Перспективи подальших розвідок. До числа гостродискусійних питань дослідження наголошеної у статті наукової проблематики, які потребують подальшого вивчення, відносяться проблеми означення специфіки рольової лірики в системі суб'єктних форм вираження авторської свідомості, а також класифікації типів героїв рольової лірики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самійленко В. Твори. К.: Дніпро, 1989. 686 с.
2. Талалай Л. М. Вибране. К.: Дніпро, 2004. 448 с.

The article deals with problems of role lyrics and their artistic objectivization.
Key words: *literature, lyrics, role lyrics, fiction, author.*

УДК 821-14.09 **Л.В. МОРОЗ**

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЛЬОВОЇ ЛІРИКИ

У статті досліджені теоретичні аспекти рольової лірики та питання її співвідношення з

ЗМІСТ

Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А. Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя» ……. 3
Ясногурська Л.М. Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові…… 7
Мороз Л.В., Мороз Н.М. Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях…….. 13
Ясногурська Л.М. «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові…….. 18
Мороз Л.В. До питання художньої об'єктивації рольової лірики…….. 22
Мороз Л.В. Теоретичні аспекти рольової лірики …… 23
Романюк С.К., Захожа А.Ю. Вивчення англійської мови в рамках нової української школи…… 26
Дуброва А.С., Чорнобай І.А. Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід……. 29
Данілова Н.Р., Миронець І.В. Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти… 31
Мороз Л.В., Деркач Т.В. Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід……. 33
Василькевич С.С., Денейчук М.О. Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... 35
Павелків К.М., Господариско А.А. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування …… 37
Ясногурська Л.М., Шеремет М.С. Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 41
Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф. Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання ……... 43
Іванова Л.І., Ткач Т.В. Реалізція літературознавчого принципу на уроках літературного читання …... 45
Лук'яник Л.В., Чуприк А.В. Теоретико-практичні основи формування діамонологічної компетенції учнів початкових класів ……. 48
Павелків К.М., Сахарчук І.В. Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку…… 50
Юркевич Ж.В. Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі…….. 53
Павелків К.М., Лавренюк В.М. Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 57
Іванова Л.І., Захожа А.Ю. Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи …….. 60
Ковалюк В.В., Антонюк О.В. Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови…… 63
Лук'яник Л.В., Тукурєєва Т.В. Інтегроване навчання у змісті початкової освіти ……... 65
Ткачук О.С., Нечипорчук В.І. Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах ……. 67
Романюк С.К., Хаєцька О.В. Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі 71
Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А. Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі …… 74
Іванова Л.І., Хаєцька О.В. Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання ……. 77
Данілова Н.Р., Губеня А.О. Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників …….. 81
Романюк С.К., Долід Т.Г. Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи…… 85
Романюк С.К., Басюк Ю.С. Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО ... 87
Ковалюк В.В., Жовнір А.О. Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти …… 90
Мороз Л.В., Мулик Д.В. Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови ……. 92
Романюк С.К., Кирушок В.А. Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах …… 97
Іванова Л.І., Шевчук М.М. Дидактична гра як дієвий метод організаціїї літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання …… 99
Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В. Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ …….. 102
Іванова Л.І., Крук Н.В. Особливості прииродознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм …… 104
Павелків К.М., Самчук О.Л. Розвиток мовленнєвої англомовної активності дітей дошкільного віку засобами гри …….. 107

Лук'яник Л.В., Кардач А.П. Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання …… 111
Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р. Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти …….. 113
Ковалюк В.В., Почтарук О.О. Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови …….. 116
Ясногурська Л.М., Кононюк В.В. Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу…… 118
Лук'яник Л.В., Бармак А.М. Виразне читання як навчально-методична проблема …….. 120
Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г. Засоби навчання іноземних мов у почат¬ковій школі …… 122
Дуброва А.С., Котирло М.М. Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти …….. 125
Денисюк Л.В., Ливицький Б.О. Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями …… 129
Романюк С.К., Проценко Н.Ю. Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови…….. 132
Шадюк О.І., Мусійчук Т.А. Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови 135
Ковалюк В.В., Танадинка М.Є. Особливості використання музичних римівок у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …….. 137
Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т. Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність …. 140
Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В. Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр……. 142
Трофімчук В.М., Корецька Т.С. 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики …….. 144
Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О. Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …… 147
Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О. Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник» ……. 150
Лук'яник Л.В., Мись К.Ю. Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу…….. 152
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Art translation and the category of expressivness in this estetic paradigm……. 154
Івашкевич Е.З., Яцюрик А.О. Cognitive psychology and the concept of social intelligence …….. 158
Сіранчук Н.М., Скопа Н.М. Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів…….. 164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ……... 167
ЗМІСТ…… 169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2